

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. An Indulgentia pro tempore mortis, si non adsit Confessarius, vel saltem Clericus, possit applicari moribundo à quolibet laïco? Et observatur posse Indulgentiam moribundo absentis impertiri: & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

extendit tantum ad eos, pro quibus fit. Ergo nisi concessio se extendat ad defunctos, non poterit pro ipsis applicari. Confirmatur; nam forma concessionis Indulgentiarum pro viuis excludit defunctos, nam fit per modum remissionis, atque adeo absolutiōnis, quæ non habet locum quoad defunctos, cum tantum sint capaces Indulgentiæ per modum suffragij, Dies. Possunt viuentes applicare suas satisfactiones pro defunctis: Ergo postquam Pontifex iis concessit Iubilæum poterunt, postquam acceperunt illud applicare defunctis. Respondetur negando consequentiam: Nam non possunt applicare, nisi prius illud faciant suum: hoc ipso autem, quod suum faciunt, non est amplius applicabile; nam consistit in remissione pœnæ per modum absolutiōnis. Remissio autem pœnæ, postquam est facta, non est applicabilis alteri, quia est ita personalis, ut sit ab ipsa persona inseparabilis. Adde quod Indulgentia non est aliquid opus satisfactorium, quod possit alteri applicari. Dices Secundò: Saltem Regulares poterunt applicare defunctis, stante priuilegio Leonis X. concessio minoribus, ut in illorum Compendio, tit. Indulgentia plenaria, §. 7. & in Compend. Fulvianum, tit. Indulgentia pro defunctis, §. 4. Quo priuilegio fruuntur omnes habentes communicationem. Respondetur. Neque in virtute dicti priuilegij posse applicare, quia non fuit concessum quoad Indulgentias concedendas, sed tantum quoad concessas usque ad illud tempus, ut constat ex tenore priuilegij. Vnde ex his sæpius interrogatus hoc anno Iubilæi 1651. an illud animabus purgatorij potuerunt applicare, respondi negatiuè: quod etiam dicendum est de Iubilæo extraordinario cum regulariter talis facultas non concedatur: imò Pontifex intendit, quod proficit suscipienti, nam ad hunc effectum concedit facultatem absoluedi à reſeruatīs, ut tollantur impedimenta peccatorum in ordine ad illud consequendum.

Sup. hoc sup. in tr. 1. ex la. ra doct. Ref. 2. §. Nota tamen, à lin. 6. & vers. neque etiam intelligas.

3. Dicendum est itaque nullam Indulgentiam applicari posse pro defunctis, nisi quæ à Pontifice pro illis expressè conceditur. Quia cum nullus præter Pontificem, authoritatem habeat dispensandi thesaurum meritorum Christi, & Sanctorum; cumque omnis Indulgentia fiat per dispensationem thesauri meritorum Christi, & Sanctorum, nullus pro defunctis Indulgentiam applicare poterit, nisi quam pro iis Pontifex expressè concedit. Possunt quidem, viuentes pro defunctis sua opera, quæ pro lucrands Indulgentiis faciunt applicare, ipsas tamen Indulgentias applicare non possunt, nisi id expressè à Pontifice sit concessum; qui nullus priuatus homo habet authoritatem offerendi merita Christi, & Sanctorum per modum condigni pretij Deo pro liberandis animabus purgantibus, nisi illam expressè habeat à Pontifice, qui solus, posito opere viuentis, sub cuius conditione Indulgentia conceditur defunctis, pretium satisfactionis Christo Deo offert. Et hæc omnia docet Pasqualigus in praxi de Iubilæo, q. 10. num. 2. cum seqq. & Amicus in Curs. Theol. tom. 8. disput. 20. sect. 7. num. 190. Nolo enim de crimine plagij ab aliquo accusari, sicut Ego de tali crimine quandam Auctorem modernum recentissimè impressum merito accusare possem, qui passim cum plures Auctores à se nec lectos, nec visos, & integras quæstiones ex meis operibus defumat, rarò tamen de me mentionem facit. Rectè itaque ut obseruat Christophorus Vualtherus in tract. Iuridico-Político-Historico, de Statu, & priuileg. Doctor. c. 18. §. 132. Bartolus Iurisconsultorum Coriphaeus sic dixit: ergo de omnibus mentionem facio, ut quod eorum est futuri non arguar, & in eo quod meum est, agnoscat.

RESOL. XXXVIII.

An Indulgentia pro tempore mortis, si non adfit Confessorius, vel saltem Clericus, possit applicari moribundo à quolibet laico?

Et obseruatur posse Indulgentiam moribundo absenti impertiri.

Et cursim additur non solum in articulo mortis, sed etiam extra illud posse absolue, & per se Indulgentiam applicari absentibus. Ex part. 10. tract. 16. & Miss. 6. Ref. 10.

§. 1. Nominatim contra me negatiuè respondet Pater Gobat in *Thesuro Indulgentiarum*, in part. 2. cap. 34. quest. 92. num. 626. ubi sic ait: Quando in formula Indulgentiæ ponitur, Indulgentiam plenariam esse pro articulo mortis impertendam à Confessore, existimat Suarez disp. 55. sect. 6. num. 4. intelligi Confessorem actu, seu illum, qui moribundi confessionem audiuit. Addit tamen, esse etiam probabile, quod quiuis, qui in tali articulo absolue potest posse etiam impertiri prædictam Indulgentiam esto ei non confiteatur æger. Quæ postrema doctrina est probabilissima, præsertim cum Nauarr. mor. 30. num. 9. testatur omnes Doctores secum docere, quod in prædicto casu possit deficiente Sacerdote quiuis Clericus impertiri Indulgentiam, sicut & absolutiōnem ab excommunicatione. Quod etiam sentit Diana & resol. 46. citans Valer. & Trullench & addens: Hanc sententiam me consulente, & impellente, ne timeam in praxim deducere non solum Clerici tonsurati, sed etiam Laici si Sacerdos tamen non adfit. Verùm hanc sententiam non sine ratione reiciunt Suarez cit. sect. 6. num. 4. Lugo num. 137. tum quia nomine Confessoris, seu Confessarij, non potest vilo modo intelligi Laicus, tum quia est contra ius commune, nam ius commune non permittit Laico iurisdictionem spirituales, quæ tamen à iure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda reg. 18. in 6. Ita Gobat.

2. Sed Ego iterum non discedo à sententia affirmatiua contra Gobat, quam nouissimè tenet Thomas Leandrus in *Thesuro Santissimi Rosarij*, cap. 12. §. 1. Martinus de San Ioseph in *Mon. Confessor tom. 1. lib. 1. tract. 7. de Indulgentiis*, num. 1. sic asserens: Para ganat la Indulgentia en el articulo de la muerte, dice la Bula, que la ha de conceder el Confessor, y que debe ser asistido Ludouicus à Cruce, disp. 1. c. 8. dub. 14. num. 2. Henriquez lib. 7. de Indulgent. cap. 9. num. 6. lit. A. y se ha de practicar asistido, porque parece el requisito que pide la misma Bula: aunque tengo por bien probable la sententia contraria de Trullench, in *Cruce*, lib. 5. §. 7. cap. 2. dub. 19. num. 6. porque el perdón de la pena, que haze por la Indulgentia, no es absolucion de pecados, ny dependiente forçosamente de Confession: y asistido como en el articulo de la muerte puede qualquiera ser absuelto de las censuras por quiel Clerigo de prima corona, tambien este se podrá conceder la Indulgentia.] Sic Ioan. Valerius, in *diff. vent. vtriusque fori*, verb. Absolutio different. 3. numero 3. Nauarrus, notab. 32. num. 8. 9. & 10. iudicat probabile Diana part. 5. tract. 12. resol. 46. y auulso huius Clerigo, podrá qualquiera lego conceder esta Indulgentia, ut tradit ex Nauarro, Ioan. Valerius, loco citato, Diana; 1 p. tract. 11. * resol. 106. Huicque Martinus, cui adde Quintanadueñam *Theol. Moral.* tom. 1. Append. tract. 9. dub. 5. n. 5. Patrem Reginaldum in *Praxi*, tom. 1. lib. 7. cap. 13. sect. 5. num. 137. & me citato Leandrum de *Sacrament. tom. 1. tract. 5. disp. 14. quest. 176.* & Machadam de *Perfeci. Confess.* tom. 1. lib.

lib. 1. part. 2. tract. 4. docum. 4. num. 3. vbi me citato sic ait: Acerca de la Indulgencia plenaria, que por la Bula concede su Santidad a los Fieles en el articulo de la muerte, se ha de advertir que aunque en ella dize el Pontifice, que el Confessor aya de aplicarla al que esta en el articulo de la muerte. fundados en esto algunos Autores enseñan, que solo el Confessor puede aplicar esta Indulgencia, y no otro inferior a el, Con todo esto Nanarro, y otros son de parecer, que en ausencia del Confessor no solo el Sacerdote sino tambien qualquiera Clerigo, y en defeto destes, el Seglar puede aplicar esta Indulgencia. La qual opinion iuzga Diana por piadosa, y probable; y tal que si no aprovechate, no puede dañar; fundanse, en que la absolucion, y remission de la pena, que se concede por las Indulgencias; no es absolucion de pecados, ni cosa dependiente delle. I assi no se requiere que el que hauiere de aplicar la Indulgencia, sea Sacerdote.] Ita ille: Vnde remanet fatis probabilis nostra opinio contra Amicissimum Gobat.

1. Imo pro consolatione morientium, non deseram hic adducere opinionem P. Quintanaducñas, in Theol. Mor. tom. 1. tract. 9. dub. 3. num. 1. asserentis, ad Indulgentiam concessam moribundis, virtute Cruciatæ non requirit applicationem per Confessarium faciendam; quod probat ex verbis Bullæ; sic asserentis: [Que pueda elegir Confessor, que los pueda absolver vna vez en la vida, y otra en el articulo de la muerte de qualquiera pecados, &c. que configan, y ayan plenaria Indulgencia dellos.] Vbi nota non dicit, *Que les pueda conceder, o applicar la Indulgencia;* sed quod ij eam conuoluantur, & in Latina eundem sensum efficit verbum, *Obtinere, & ly, Ab eo,* cadit super absolutionem tantum, non super lucrationem Indulgentiæ, præterea probatur, quia, si absque applicatione non prodesset Indulgencia hæc, sæpe frustraretur, cum deficiat, vel qui applicet, vel memoria petendæ; aut faciendæ applicationis. Et durum sane est, lucrationem huius sublimitati utilis; immo, & necessarij, vj potè vltimi, quod in hac vita lucrari poterit moribundas, pendere a memoria, voluntate, vel malitia, aut ignorantia alicuius. Ergo ad valorem Indulgentiæ de qua loquimur non requiritur applicatio. Ita ille; qui etiam me citato obseruat posse Indulgentiam moribundo absenti impertiri: quod etiam me citato docet Gobat, num. 217. & me citato Leandrus de Sacram. tom. 1. tr. 5. cap. 14. q. 173. addens non solum in articulo mortis, sed etiam extra posse absolute, & per se Indulgentiam applicari absentibus.

RESOL. XXXIX.

Verum Indulgencia per modum Suffragij proficit Cathecumenis mortuis sine Baptismo?
Et an non solum pro Cathecumenis mortuis, sed etiam pro ceteris?
Et quo inferitur, an pro supradictis possit Missa offerri;
 Ex p. 5. tr. 12. Refol. 9.

Negatiuè responder Præpositus in 3. part. D. Thom. quest. 14. de Indulgent. dub. 3. num. 28. Suarez tom. 4. disp. 53. sect. 4. num. 8. & alij, quia qui non est insignitus caractere baptismali, est extra Ecclesiam, & proinde Papa non habet potestatem super illum defunctum, cum non habuerit potestatem super illum viventem.

2. Sed vt verum fatear, videtur mihi nimis durum excludere ab hoc beneficio animas illas Cathecumenorum, quæ propter inopotentiam, & inculpabiliter descesserunt ex hac vita sine sacramento Baptismi, nam

etsi non habeant characterem baptismalem, tamen voto illud susceperunt, & sunt capaces beatitudinis, & pro illis Missa offerri potest. Ergo, &c. & ita hanc sententiam docet Villalobos in summa tom. 1. tract. 26. diffinit. 7. numero 7. Faber de penitent. in 4. sentent. distinct. 13. quest. vnic. disp. 37. cap. 8. numero 258. Layman in Theolog. moral. lib. 5. tract. 7. cap. 6. num. 1. Hentiquez lib. 7. cap. 18. numero 1. Tannerus tom. 4. disp. 6. quest. 8. dub. 4. num. 93. quibus adde Iacobum Grana- do in 3. part. de Sacrament. controuers. 12. tract. 15. disp. 6. numero 2. iunct. disp. 1. num. 4. vbi docet Indulgentias non solum prodesse Cathecumenis mortuis, sed etiam viuis, & doctè, vt semper solet, probat hanc sententiam, & respondet ad argumenta contraria, adi illum, & non pigebit.

Sup. hoc in Ref. noc. præterita §. Sed nota, & in tom. 2. tr. 1. Ref. 4. §. 2. ad lin. 4.

RESOL. XL.

An Indulgencia concessa Regularibus, & renouata à Paulo V. hodie censentur reuolidata?

Et an Indulgentiæ, & priuilegia pro defunctis concessa censentur renouata per dictam Bullam Pauli V. vel remaneant in suo robore, & firmitate?

Idem dicendum est de Indulgencia plenaria concessa à Clem. VIII. Parentibus Fratrum existentibus in Purgatorio, si pro illis Minorita dixerit vnam Missam.

Et idem dicendum est de Indulgencia plenaria à Calisto III. concessa Parentibus fratrum Minorum, in qua possint eligere Confessarium, per quam absoluantur plenarie à culpa, & pena; quo priuilegio gaudent Parentes aliorum Regularium.

Et idem dicendum est de Indulgentiis concessis ab antiquis Pontificibus pro secularibus viciantibus Ecclesias Regularium. Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. Ref. 20.

§. 1. Sappono S. D. Paulum V. die 23. mensis Maij Anno 1606. in Bulla, quæ incipit, *Romanus Pontifex,* & est in 3. tomo Bullarum Bulla 21. §. 19. fol. 103. reuocasse omnes Indulgentias concessas per antecessores suos quibuslibet Regularibus, Religiosis, ac Monialibus cuiusuis Ordinis, illasque annuillasse, ac decreuisse quòd loco illarum ibi reuocatarum, omnes & singuli Religiosi gauderent solis Indulgentiis in eadè Bulla ibi Religiosis concessis ab eodem Summo Pontifice, modo difficultas est, quia idè Paul. V. post dictam reuocationem confirmauit Minoritis sua omnia antiqua priuilegia, dicens in confirmatione se confirmare etiam gratias, concessiones, & indulta spiritalia, & confirmare priuilegia eis concessa à Clem. VIII. quæritur an sub his verbis sint viuificata, & reuolidata antiquæ Indulgentiæ? Negatiuam sententiam docet Laurentius Portel in dubijs Regular. ver. Indulgentia, num. 12. §. secundum principale, vbi sic ait. Ego constanter teneo per illa verba Pontificem non confirmasse antiquas Indulgentias à se reuocatas, & sic nos hodie directè non habere nisi suprapositas concessas ab illo; & idem dicendum est de ceteris Religiosis, si post illam reuocationem non impetrant particularem illarum antiquarum confirmationem ab illo, & huius meæ opinionis fuerunt graues ac docti Religiosi hac de re consulti in Conuentibus Olyssiponenibus, & in academia Eborensi, qui dixerunt ita rem se habere, quia non est credendum de Sanctiss. Domino Papa tam citò mutasse sententiam in re grauissima, quam in prædicta Bulla dicit iam intentatam à Clem. VIII. & sibi etiam à Procuratoribus Ordinum postulatam. Ita ille. Qui pro hac firmanda sententia tres alias rationes adducit, quibus omnibus adde omnes

Sup. hoc in tr. 1. Ref. 29. lege eius doctriu.